

УДК 351:63:27
DOI <https://doi.org/10.32782/pyuv.v3.2024.46>

М. М. Руденко
orcid.org/0009-0008-8983-9470
кандидат юридичних наук,
доцент

*Київського університету інтелектуальної власності та права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ДОСВІД АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ РУМУНІЇ

Вступ. Аналіз успішного досвіду організації та діяльності поліції Румунії є важливим для України, оскільки сприяє підвищенню державної безпеки, захисту прав громадян та інтеграції в європейський правовий простір. Компаративістична характеристика засад та успішного досвіду забезпечення організації та діяльності поліції, базуючись на теорії адміністративного права України та Румунії, а також на чинному законодавстві, дозволяє Україні адаптувати діяльність національної поліції відповідно до європейських стандартів.

Це дасть можливість підвищити ефективність правоохоронної та адміністративної діяльності Національній поліції України, забезпечить більш ефективний захист прав і свобод громадян, підтримання громадського порядку та безпеки в фарватері євроатлантичних прагнень українського народу.

Огляд останніх досліджень і публікацій. До проблеми забезпечення організації та діяльності поліції звертались вчені правники В. Арендар, О. Бандурка, В. Басс, С. Берлач, О. Баклан, К. Білоусова, В. Большаков, В. Вдовічен, І. Волкова, Р. Володинець, В. Галунько, О. Горішній, В., Глуховець, П. Діхтієвський, О. Дніпров, С. Домусчі, І. Зозуля, А. Іванищук, Р. Ієрінг, О. Єщук, І. Казанчук, С. Ківалов, В. Колпачков, Я. Кондратьєв, С. Константинов, С. Короед, М. Корнієнко, І. Костенко, В. Курило, П. Куцевські, І. Куценко, Д. Лазарєв, М. Мандель, Ю. Мех, Р. Мкртчян, Є. Мойсєєв, В. Олефір, В. Опришко, Підберезних, Т. Плугатар, Ю. Римаренко, І. Савельєва, С. Сливка, С. Стеценко, І. Ткаченко, Й. Херрман, М. Уварова, О. Ульянов, Б. Фревель, В. Чисніков, В. Шкарупа, та ін. Проте, безпосередньо суспільні відносини сфери предмету нашої роботи вони не аналізували. Їх наукові пошуки були зосереджені на більш загальних, спеціальних чи суміжних викликах.

Отже, аналіз успішного досвіду організації та діяльності поліції Землі Румунії є важливим для України, оскільки він сприяє підвищенню безпеки держави, захисту прав громадян та їх інтеграції у європейський правовий простір.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі теорії адміністративного права України, Румунії та діючого законодавства названих держав здійснити компаративістичну характеристику засад і вдалого досліду забезпечення організації та діяльності поліції.

Виклад основних положень. Поліція Румунії є частиною Міністерства внутрішніх справ. Вона є спеціалізованою державною установою, яка виконує обов'язки щодо захисту основних прав і свобод людини, приватної та громадської власності, попередження та розкриття злочинів, дотримання громадського порядку і спокою відповідно до законодавства. Румунська поліція організована відповідно до адміністративно-територіального поділу країни. Також вона може бути організована відповідно до специфіки деяких секторів національної економіки – залізничного, повітряного, морського транспорту – або деяких економічних і соціальних цілей, залежно від їх важливості та кількості. Підрозділи поліції створюються наказом Міністра внутрішніх справ Румунії [1].

Організація і діяльність Румунської поліції регулюється Законом № 218 від 23 квітня 2002 року. Додатково Закон № 360/2002 встановлює статут поліцейського, який є цивільним службовцем з особливим статусом, озброєним і зазвичай носить уніформу. Поліцейські виконують повноваження, передбачені законом для захисту основних прав і свобод людини, приватної та громадської власності, забезпечення громадського порядку і миру. Положення про діяльність поліції включаються також до інших спеціальних законів, спрямованих на боротьбу з конкретними видами злочинності, які деталізуються в Кримінальному кодексі, Кримінально-процесуальному кодексі та інших відповідних нормативно-правових актах. Генеральна інспекція румунської поліції відповідальна за координацію і контроль за діяльністю поліційних структур на загальнодержавному рівні, спрямовану на забезпечення безпеки громадян і боротьбу зі злочинністю [2].

Поліція Румунії входить до складу МВС Румунії, до якого крім того відносяться підрозділи румун-

ська жандармерія, прикордонна поліція, Головна інспекція з надзвичайних ситуацій, Генеральна інспекція імміграції, Головна авіаційна інспекція МВС, Головне управління внутрішньої охорони, Головне антикорупційне управління, Головне управління паспортів, Головне управління водійських посвідчень та реєстрації, Національне агентство з боротьби з наркотиками, Національне агентство з питань протидії торгівлі людьми [3].

Поліцейський в Румунії є озброєним цивільним службовцем зі спеціальним статусом. Виконання обов'язків поліцейського пов'язане з особливими обов'язками та ризиками. Поліцейський має повноваження виконувати обов'язки згідно із законом, діючи в інтересах людини, громади та державних інституцій, дотримуючись принципів неупередженості, недискримінації, пропорційності та поступовості. Вони повинні поважати основні права та свободи людини, Конституцію та закони Румунії, і відповідальні за свої дії згідно із законом. Особа може стати поліцейським, тільки якщо відповідає умовам закону. Поліцейські зазвичай є випускниками навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ або інших відповідних вищих навчальних закладів. Прийом на службу здійснюється за конкурсом, і поліцейський повинен відповідати певним фізичним та моральним вимогам. Поліцейські поділяються на новобранців і постійних, і можуть бути підвищені в посаді за результатами оцінки їх діяльності. Поліцейські складають присягу на вірність Конституції та законам країни. Поліцейські мають право на зарплату, допомогу, медичну та психологічну допомогу, відпустки, пенсійне забезпечення та компенсацію за проживання в разі переїзду. Вони також мають право на захист під час виконання службових обов'язків, безкоштовне забезпечення засобами захисту, правову допомогу і медичне обслуговування для членів їх сімей. Поліцейські зобов'язані бути лояльними до установи, виконувати свої обов'язки компетентно та сумлінно, дотримуватися службової дисципліни і професійної етики, уникати конфліктів інтересів та не використовувати службове становище в особистих цілях. Корпус національної поліції є професійною, автономною, аполітичною та некомерційною організацією, яка захищає права поліцейських і представляє їх інтереси. У випадку порушення службових обов'язків поліцейські несуть дисциплінарну, матеріальну, цивільно-правову чи кримінальну відповідальність. Поліцейські, які припиняють трудові відносини з Міністерством внутрішніх справ протягом перших 10 років діяльності, повинні відшкодувати витрати на навчання пропорційно періоду, що залишився до 10 років [4].

Поліцейські в Румунії мають широкі обов'язки, які вони зобов'язані виконувати на

користь громадянам суспільства та держави. Вони включають, захист життя, тілесної недоторканості та свободи людини, приватної і суспільної власності, інших законних прав та інтересів громадян і суспільства; підтримання громадського порядку та безпеки, запобігання і протидію злочинним явищам та тероризму; надання інформації жандармерії для забезпечення громадського порядку під час масових заходів. Здійснення протидії терористичним актам, запобігання або обмеження їх наслідків; погодження та контроль створення приватних детективних, охоронних підприємств; збір інформації для запобігання і боротьби зі злочинами та іншими правопорушеннями; запобігання та протидію корупції, економічній злочинності, IT-злочинності, організованій злочинності; виявлення злочинних фактів і проведення розслідувань. Забезпечення охорони та функціонування місць позбавлення волі; виявлення правопорушень та застосування санкцій; здійснення захисту свідків інформаторів та потерпілих, поліцейських, суддів та їхніх сімей, а також іноземних офіційних осіб. Виявлення осіб, які ухиляються від покарання чи виконання судових рішень; запобігання та протидію нелегальній міграції. Здійснення контроль за зберіганням і використанням зброї та вибухових матеріалів; нагляд за дорожнім рухом і співпрацю з іншими органами для вдосконалення організації дорожнього руху; контроль за законністю проживання громадян; ведення поіменного обліку громадян з військовим обов'язком [5].

У відповідності до Кодексу етики та деонтології поліцейського Румунії, який визначає правила поведінки поліцейських, що є обов'язком честі, регулює професійну етику, сприяє культурі поведінки, запобігає порушенням та покращує якість послуг, розроблений з урахуванням європейських рекомендацій щодо етики поліції. Згідно з яким поліцейський захищає права та свободи громадян, приватну і суспільну власність, запобігає та бореться зі злочинами, забезпечує громадський порядок і безпеку, діє в інтересах громадян і державних установ відповідно до національного та міжнародного законодавства. Основні принципи поведінки поліцейського включають законність, рівність, неупередженість, прозорість, професіоналізм, конфіденційність, повагу, моральну цілісність, оперативну незалежність та лояльність. Дії поліцейських мають відповідати національному праву, міжнародним угодам, поважати презумпцію невинуватості та забезпечувати захист прав людини Самі поліцейські мають отримувати захист від інституцій під час виконання обов'язків та можуть застосовувати силу лише у випадках крайньої необхідності відповідно до закону. При затриманні особи поліцейські мають забезпечити безпеку, інформування про причини

затримання та дотримання прав затриманих, поліцейські повинні надавати допомогу жертвам злочинів, дотримуватися прав свідків та враховувати потреби вразливих груп населення. Вони повинні поводитися цивілізовано, ввічливо, демонструвати самовладання та здатність до вирішення конфліктів, зобов'язані носити службову форму і пред'являти посвідчення, співпрацювати з громадою, захищати особисті дані та інформацію, дотримуватися конфіденційності. Одночасно підкреслюється, що поліцейські є державними службовцями зі спеціальним статусом, мають право на соціальний захист, здоров'я, безпеку та відповідну оплату праці, можуть об'єднуватися у професійні, гуманітарні, наукові, культурні та спортивні організації [6].

Наприклад, поліцейські в Румунії мають право зупиняти автомобілістів при порушенні правил дорожнього руху, наявності підозри в скоєнні правопорушень, або обґрунтованої необхідності перевірки документів. При зупинці водій повинен пред'явити оригінал посвідчення особи, водійське посвідчення та реєстраційне свідоцтво автомобіля. Страховий поліс може бути пред'явлений у копії або на екрані телефону. Поліцейський має пред'явити своє посвідчення, яке включає ім'я, фотографію та ідентифікаційний номер. Громадяни мають право запитати посвідчення перед наданням особистих даних. Якщо є сумніви щодо легітимності поліцейського, можна звернутися до центру екстреної допомоги для перевірки. Громадяни мають право на надання особистих даних, але поліція не має права проводити обшуки чи конфіскацію без обґрунтованих причин [7].

Висновки. Проаналізований досвід адміністративно-правового забезпечення організації та діяльності поліції Румунії дає можливість зробити узагальнення що:

- поліція Румунії є частиною Міністерства внутрішніх справ, спеціалізованою установою, яка захищає права і свободи людини, власність, попереджає та розкриває злочини, дотримується громадського порядку. Вона організована за адміністративно-територіальним поділом та специфікою економічних секторів, підрозділи якої створюються наказом Міністра внутрішніх справ, вона входить до складу МВС Румунії разом з жандармерією, прикордонною поліцією та іншими спеціалізованими правоохоронними, адміністративними та забезпечувальними підрозділами;

- організація і діяльність Румунської поліції регулюється профільним однойменним та спеціальним законом про статус поліцейського, які встановлюють повноваження, обов'язки та права поліції щодо захисту прав і свобод громадян, забезпечення громадського порядку і боротьбу зі злочинністю;

- основними принципами поведінки поліцейського охоплюють законність, рівність, неупередженість, прозорість, професіоналізм, конфіденційність, повагу, моральну цілісність, оперативну незалежність і лояльність;

- поліцейські в Румунії повинні діяти відповідно до національного права (з повагою до Конституції та законів Румунії) і міжнародних угод, поважати презумпцію невинуватості, забезпечувати захист прав людини, надавати допомогу жертвам злочинів і дотримуватися прав свідків та вразливих груп населення, поводитися цивілізовано, ввічливо, демонструвати самовладання, здатність до вирішення конфліктів, носити службову форму і пред'являти посвідчення, співпрацювати з громадою, захищати особисті дані та інформацію, дотримуватися конфіденційності

- вони отримують належну оплату, медичну та психологічну допомогу, відпустки, пенсійне забезпечення, мають право на правову допомогу та захист під час виконання обов'язків.

Отже, поліція Румунії є частиною МВС спеціалізованою озброєною цивільною державною установою, яка захищає права і свободи людини, власність, попереджає та розкриває злочини, дотримується громадського порядку, організована за адміністративно-територіальним поділом та специфікою економічних секторів, підрозділи якої створюються наказом МВС. Вона входить до складу МВС Румунії разом з жандармерією, прикордонною поліцією та іншими спеціалізованими правоохоронними, адміністративними та забезпечувальними підрозділами. Організація і діяльність Румунської поліції регулюється профільним однойменним та спеціальним законом про статус поліцейського, які встановлюють повноваження, обов'язки та права поліції щодо захисту прав і свобод громадян, забезпечення громадського порядку і боротьби зі злочинністю. Поліцейські в Румунії діють відповідно до національного права з повагою до Конституції та законів Румунії і міжнародних угод, поважають презумпцію невинуватості, надають допомогу жертвам злочинів і дотримуватися прав свідків та вразливих груп населення, за що отримують належну оплату, медичну та психологічну допомогу, відпустки, пенсійне забезпечення, мають право на правову допомогу та захист під час виконання обов'язків.

Література

1. Privind organizarea și funcționarea Poliției Române. LEGEA nr. 218 din 23 aprilie 2002. *Portal Legeslativ*. 2023. URL: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/35841>
2. Cadrul Legal. Poliția Română. *POLITIA ROMANA* 2023. URL: <https://www.politiaromana.ro/ro/structura-politiei-romane/cadrul-legal>
3. Unități, instituții și structuri aflate în subordinea / în coordonarea / în cadrul Ministerului Afacerilor

Intern. *Ministerul Afacerilor Interne*. 2023. URL: <https://www.mai.gov.ro/despre-noi/organizare/structuri-in-subordinea-in-cadrul-mai/>

4. Privind Statutul politistului. LEGIA nr. 360 de zile din iunie 2002. *Portal Legislativ*. 2023. URL: <http://legislatie.yust.ro/Publits/Detaliidotsumentafis/36819>

5. Atribuțiile Poliției Române. *Lege*. 2023. URL: <https://lege5.ro/gratuit/gm3deojzgy4a/atributiile-politiei-romane-lege-218-2002?dp=gmytenjxgm3teoi>

6. Codul de etica și deontologie al politistului. *Depabd*. 2023. URL: https://depabd.mai.gov.ro/cod_etica_si_deontologie.html

7. Tu știi care sunt drepturile tale atunci când ești oprit în trafic de poliție? *INFOCONS*. 2023. URL: <https://infocons.ro/tu-stii-care-sunt-drepturile-tale-atunci-cand-esti-oprit-in-traffic-de-politie/>

Анотація

Руденко М. М. Досвід адміністративно-правового забезпечення організації та діяльності поліції Румунії. – Стаття.

В статті розкритий досвід адміністративно-правового забезпечення організації та діяльності поліції Румунії. Доведено, що вона є частиною Міністерства внутрішніх справ, спеціалізованою установою, яка захищає права і свободи людини, власність, попереджає та розкриває злочини, дотримується громадського порядку. Організована за адміністративно-територіальним поділом та специфікою економічних секторів, підрозділи якої створюються наказом Міністра внутрішніх справ, вона входить до складу МВС Румунії разом з жандармерією, прикордонною поліцією та іншими спеціалізованими правоохоронними, адміністративними та забезпечувальними підрозділами. Організація і діяльність Румунської поліції регулюється профільним однойменним та спеціальним законом про статус поліцейського, які встановлюють повноваження, обов'язки та права поліції щодо захисту прав і свобод громадян, забезпечення громадського порядку і боротьбу зі злочинністю. Основними принципами поведінки поліцейського охоплюють законність, рівність, неупередженість, прозорість, професіоналізм, конфіденційність, повагу, моральну цілісність, оперативну незалежність і лояльність. З'ясовано, що поліцейські в Румунії повинні діяти відповідно до національного права (з повагою до Конституції та законів Румунії) і міжнародних угод, поважати презумпцію невинуватості, забезпечувати захист прав людини, надавати допомогу жертвам злочинів і дотримуватися прав свідків та вразливих груп населення, поводитися цивілізовано, ввічливо, демонструвати самовладання, здатність до вирішення конфліктів, носити службову форму і пред'являти посвідчення, співпрацювати з громадою, захищати особисті дані та інформацію, дотримуватися конфіденційності. Вони поважають презумпцію невинуватості, надають допомогу жертвам злочинів і дотримуватися прав свідків та вразливих груп населення, за що отримують належну оплату, медичну та психологічну допо-

могу, відпустки, пенсійне забезпечення, мають право на правову допомогу та захист під час виконання обов'язків.

Ключові слова: боротьба з злочинністю, громадський порядок, державна установа, забезпечення, законність, захист прав і свобод громадян, Міністерство внутрішніх справ, обов'язки та права поліції, поліція, презумпція невинуватості, прикордонна поліція, рівність, статус поліцейського.

Summary

Rudenko M. M. Experience of administrative and legal support of the organization and activities of the Romanian police. – Article.

The article reveals the experience of administrative and legal support in the organization and activities of the Romanian police. It is established that the Romanian police, as part of the Ministry of Internal Affairs, is a specialized institution that protects human rights and freedoms, property, prevents and solves crimes, and maintains public order. The police are organized according to the administrative-territorial division and the specifics of economic sectors, with units created by the order of the Minister of Internal Affairs. The Romanian police, along with the gendarmerie, border police, and other specialized law enforcement, administrative, and support units, are part of the Ministry of Internal Affairs. The organization and activities of the Romanian police are regulated by specific laws, including the Police Status Law, which define the powers, duties, and rights of the police regarding the protection of citizens' rights and freedoms, maintenance of public order, and crime prevention. The main principles of police conduct include legality, equality, impartiality, transparency, professionalism, confidentiality, respect, moral integrity, operational independence, and loyalty. It has been found that Romanian police officers must act in accordance with national law (respecting the Constitution and laws of Romania) and international agreements, respect the presumption of innocence, ensure the protection of human rights, provide assistance to crime victims, and respect the rights of witnesses and vulnerable groups. They must behave civilly and courteously, demonstrate self-control, conflict resolution abilities, wear uniforms, and present identification, cooperate with the community, protect personal data and information, and maintain confidentiality. They respect the presumption of innocence, provide assistance to crime victims, and respect the rights of witnesses and vulnerable groups, for which they receive adequate pay, medical and psychological assistance, leave, pension benefits, and have the right to legal assistance and protection while performing their duties.

Key words: border police, crime prevention, ensuring equality, legality, Ministry of Internal Affairs, police duties and rights, police status, police, presumption of innocence, protection of rights and freedoms of citizens, public order, state institution.